

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

informatiecentrum tel. (070) 373 8020	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft Ledenraadpleging uitvoering Wabo en handhaving VROM- taken	ons kenmerk BARW/U200901200 Lbr. 09/080	datum 19 juni 2009

Samenvatting

Rijk, IPO en VNG hebben op 10 juni in principe overeenstemming bereikt over de uitvoering van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) en de handhaving en toezicht van VROM-taken.

De uitvoering van het grootste deel van de VROM-taken blijft bij de gemeente. Daarnaast wordt de gemeente zoveel mogelijk het loket voor de omgevingsvergunning. Alleen een beperkt aantal taken wordt uitgevoerd door regionale uitvoeringsorganisaties. Het betreft de huidige provinciale milieutaken en de gemeentelijke milieutaken met een bovenlokaal karakter of complexe activiteiten.

Na een overgangperiode van twee jaar dragen de provincies hun bevoegdheden voor hun huidige milieutaken (met uitzondering van provinciale IPPC-en BRZO-bedrijven) over aan gemeenten. Daardoor wordt de gemeente voor veruit het grootste deel van de omgevingsvergunning het loket.

De principeovereenkomst is het resultaat van intensieve besprekingen tussen het Rijk, VNG en het IPO naar aanleiding van het verschijnen van het kabinetsstandpunt in november 2008. Aan de basis van het kabinetstandpunt stonden de rapporten van de Commissies Mans en Oosting en het wetstraject Wabo.

De VNG heeft krachtig stelling genomen tegen het onderbrengen van alle backoffice taken op het gebied van vergunningverlening, handhaving en toezicht m.b.t. de VROM-regelgeving van gemeenten in 25 verplichte omgevingsdiensten, conform de Veiligheidsregio's. Hiertoe heeft de VNG, na consultatie van de leden, een breed gedragen visie opgesteld.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Het bestuur van de VNG heeft geconstateerd dat na afronding van de gesprekken tussen Rijk, IPO en VNG de algemene lijn van de principeovereenkomst over de uitvoering van de Wabo in hoge mate overeenkomt met de visie zoals de VNG die in maart 2009 heeft vastgesteld.

ledenraadpleging

Met deze ledenbrief wordt de bereikte principeovereenkomst in de vorm van een ledenraadpleging aan de gemeenten voorgelegd. Ieder lid kan slechts één reactieformulier insturen. Daarom is los van deze ledenbrief een reactieformulier aan de gemeentesecretaris verstuurd. Iedere gemeentesecretaris ontvangt daarom deze ledenbrief tweemaal. Eenmaal in de algemene verzending zonder het reactieformulier, vervolgens dezelfde ledenbrief nogmaals met reactieformulier. Omdat het proces onder grote tijdsdruk staat, is de reactietermijn beperkt tot drie weken. Wij gaan ervan uit dat wanneer u niet reageert uw gemeente instemt met onderliggende principeovereenkomst. De reacties moeten uiterlijk op 10 juli a.s. door de VNG zijn ontvangen.

In deze ledenbrief worden de voor gemeenten belangrijkste onderdelen uit de principeovereenkomst uiteengezet. U ontvangt de principeovereenkomst als bijlage (bijlage 1) bij deze brief. Voor meer informatie of het stellen van vragen over de principeovereenkomst houden wij een telefonisch spreekuur. Naast dit telefonisch spreekuur heeft de VNG op haar website een uitgebreid dossier over dit onderwerp. Gedurende de ledenraadpleging kunt u op de homepage van www.vng.nl het dossier over de Wabo vinden.

Het telefonisch spreekuur is op vrijdag 25 juni, van 13.00 – 17.00 uur. U kunt dan bellen met 070-3738020. Vragen die niet direct beantwoord kunnen worden, zullen in een spoedprocedure worden afgehandeld en deze ontvangt u zo spoedig mogelijk per mail. De antwoorden op de vragen worden ook op de website gepubliceerd.

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8020	uw kenmerk	bijlage(n) 2
betreft Ledenraadpleging uitvoering Wabo en handhaving VROM- taken	ons kenmerk BARW/U200901200	datum 19 juni 2009

Geacht college en gemeenteraad,

1. Inleiding

Rijk, IPO en VNG hebben op 10 juni in principe overeenstemming bereikt over de uitvoering van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) en de handhaving en toezicht van VROM-taken.

De uitvoering van het grootste deel van de VROM-taken blijft bij de gemeente. Daarnaast wordt de gemeente zoveel mogelijk het loket voor de omgevingsvergunning. Alleen een beperkt aantal taken wordt uitgevoerd door regionale uitvoeringsorganisaties. Het betreft de huidige provinciale milieutaken en de gemeentelijke milieutaken met een bovenlokaal karakter of complexe activiteiten.

Na een overgangperiode van twee jaar dragen de provincies hun bevoegdheden voor hun huidige milieutaken (met uitzondering van provinciale IPPC- en BRZO-bedrijven) over aan gemeenten. Daardoor wordt de gemeente voor veruit het grootste deel van de omgevingsvergunning het loket.

De principeovereenkomst is het resultaat van intensieve besprekingen tussen Rijk, IPO en VNG naar aanleiding van het verschijnen van het kabinetsstandpunt in november 2008. Aan de basis van het kabinetsstandpunt stonden de rapporten van de Commissies Mans en Oosting en het wetstraject Wabo.

De VNG heeft krachtig stelling genomen tegen het onderbrengen van alle backoffice taken op het gebied van vergunningverlening, handhaving en toezicht m.b.t. de VROM-regelgeving van gemeenten in 25 verplichte omgevingsdiensten, conform de Veiligheidsregio's. Hiertoe heeft de

VNG, na consultatie van de leden, een breed gedragen visie opgesteld.

Het bestuur van de VNG heeft geconstateerd dat na afronding van de gesprekken tussen Rijk, IPO en VNG de algemene lijn van de principeovereenkomst over de uitvoering van de Wabo in hoge mate overeenkomt met de visie zoals de VNG die in maart 2009 heeft vastgesteld (zie bijlage 2).

2. Hoofdpijnen principeovereenkomst

Lokale Wabo-taken, zoals bouwen en gemeentelijke APV, blijven in de eigen gemeentelijke backoffice. Om de kwaliteit van deze taken te borgen, ontwikkelen rijk, provincies en gemeenten gezamenlijk kwaliteitscriteria, die wettelijk zullen worden vastgelegd. Voor de advisering en uitvoering van de provinciale milieutaken (behalve IPPC/BRZO) en de gemeentelijke milieu gerelateerde taken met een bovenlokale dimensie of waarbij sprake is van een complexe problematiek worden er door samenwerkende overheden uitvoeringsorganisaties ingericht.

a. Basispakket

Taken van gemeenten in het basispakket

In het basispakket van de uitvoeringsorganisaties worden gemeentelijke taken ondergebracht die alleen milieu gerelateerd zijn. Het gaat hier om het milieutoezicht op activiteiten met een bovenlokale dimensie of complexe activiteiten en het voorbereiden van het milieudeel van de omgevingsvergunningen voor gemeentelijke IPPC- en BRZO-bedrijven.

Het verlenen van de overige gemeentelijke vergunningen en het toezicht en de handhaving ten aanzien van bouwen, wonen en ruimtelijke ordening, alsmede de onderdelen van de APV die binnen de reikwijdte van de Wabo vallen, vormen *geen* onderdeel van het basispakket. Deze onderdelen blijven in de gemeentelijke backoffice. Wanneer echter blijkt dat een gemeente de voorgeschreven kwaliteit op deze lokale onderdelen niet kan garanderen, kan zij kiezen voor een interne kwaliteitsimpuls of opschaling. Dit houdt in dat een gemeente zelfstandig zorg draagt voor het op orde brengen van de kwaliteit of dat de gemeente deze onderdelen ook onderbrengt in de gemeenschappelijke regionale dienst. Ook kunnen gemeenten, los van het kwaliteitsvraagstuk, zelfstandig besluiten onderdelen van de overige gemeentelijke vergunningen in een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie onder te brengen. Dit is en blijft echter een gemeentelijke autonome keuze.

Taken van provincies in basispakket

In het basispakket worden provinciale taken ondergebracht waarvoor GS thans bevoegd is. Het betreft hier de voorbereiding van de provinciale milieuvergunning, het toezicht en de handhaving. Bij op provinciale IPPC- en BRZO-bedrijven betreft het de voorbereiding voor de gehele omgevingsvergunning. Onderdeel van het basispakket zijn ook de taken met betrekking tot de vergunningverlening, toezicht en handhaving waarvoor GS ingevolge de Wro bevoegd gezag is

vanwege provinciale ruimtelijke belangen.

Over een nadere invulling van het takenpakket op categorie niveau vindt op korte termijn nader overleg plaats tussen VROM, IPO, Unie van Waterschappen en VNG.

b. Kwaliteitscriteria vormen de basis voor een goede uitvoering

De VNG erkent de geconstateerde knelpunten bij de uitvoering van de milieutaken (rapport Commissie Mans) en heeft zich vanaf van het begin achter een kwaliteitsverbeteringstraject geschaard. Dit verbeteringstraject betreft de VROM brede taken van gemeenten.

De kwaliteit van de taken - te preciseren als vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen het ruimtelijk domein die de medeoverheden in medebewind uitvoeren - behoeven een verbetering. Hiertoe zullen onder verantwoordelijkheid van het Rijk, maar in gezamenlijkheid met gemeenten en provincies, kwaliteitscriteria worden ontwikkeld waarna deze wettelijk worden verankerd. Dit proces zal nog in 2009 worden afgerond. Alle partijen moeten hun taken vóór januari 2011 op het beschreven niveau uitvoeren of aangeven op welke wijze zij aan dit niveau gaan voldoen. Dit kan enerzijds door extra investeringen te plegen of anderzijds door de taken waarvoor het beschreven kwaliteitsniveau niet zelfstandig kan worden behaald onder te brengen in gezamenlijke uitvoeringsorganisaties.

c. Uitvoeringsorganisaties: proces van onderop met heldere spelregels

Voor het uitvoeren van het basispakket dienen regionale uitvoeringsorganisaties te worden opgericht. Deze regionale uitvoeringsorganisaties komen tot stand vanuit een bottom-up benadering en opereren als ondersteunende diensten voor de deelnemende bestuursorganen. De bestuursorganen (colleges van B&W en het college van GS) blijven het bevoegd gezag en dragen de eindverantwoordelijkheid voor de taken die zij onderbrengen in de regionale diensten. Het Wabo-loket voor burgers en bedrijven blijft voor alle omgevingsvergunningen bij de gemeenten in het stadhuis. Ditzelfde geldt voor de provincies waar het IPPC en BRZO bedrijven betreft.

Gemeenten en provincies hebben aangegeven dat samenwerking in de uitvoering van onderop tot stand moet komen. In veel gemeenten en provincies is dit proces reeds in gang gezet. Om het proces verder vorm te geven, te versterken en te ondersteunen is een aantal uitgangspunten vastgelegd:

- In beginsel krijgen de uitvoeringsorganisaties de juridische vorm van een openbaar lichaam zoals bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Hier kan van worden afgeweken wanneer samenwerkende partijen gezamenlijk besluiten dat een andere bestendige vorm geschikter is voor het bereiken van het doel, te weten; geborgde kwaliteit en mogelijkheid tot deelname van andere overheden in het samenwerkingsverband. Tevens moet er een goede afstemming mogelijk zijn met het OM en de politie. Alle

uitvoeringsorganisaties vormen gezamenlijk een landsdekkend netwerk. Provincies kunnen als deelnemer participeren in de uitvoeringsorganisaties. Dit vanuit het gegeven dat de uitvoerende taken van de bij de provincie achtergebleven bevoegdheden op het gebied van IPPC en BRZO onderdeel vormen van het basispakket.

- Vóór 1 januari 2010 wordt per samenwerkingsverband een besluit genomen over de juridische vorm waarin de uitvoeringsorganisatie gestalte krijgt.
- Wanneer partijen niet tot overeenstemming komen over de te kiezen vorm dan dient de uitvoeringsorganisatie gevormd te worden op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
- Bij het bepalen van de omvang van het werkgebied van de regionale uitvoeringsorganisatie is de territoriale congruentie met de werkgebieden van de politie- en veiligheidsregio's in beginsel een leidend principe, maar ook hier kan ervoor gekozen worden een andere schaal te hanteren. Indien partijen kiezen voor een andere schaal, dan dient dit voor 1 december 2009 voorzien van een motivering aan het rijk te worden meegedeeld. Het rijk zal voor 1 januari 2010 beoordelen of met de afwijking kan worden ingestemd. De aangegeven motivering zal bij de beoordeling worden afgezet tegen de afstemmingsbelangen van het OM en de politie. IPO en VNG bezien in de komende periode of het wenselijk is met betrekking tot deze afweging gezamenlijke beleidsregels op te stellen.
- Gemeenschappelijke regelingen waarbij de uitvoeringsorganisaties als openbaar lichaam of in een andere vorm worden ingesteld, worden uiterlijk 1 januari 2011 getroffen. De uitvoeringsorganisaties zijn een jaar later (1 januari 2012) operationeel.

d. Provincie als procesregisseur

De provincies krijgen een regierol bij het vormingsproces van de regionale uitvoeringsorganisaties en de ontwikkeling en toepassing van de kwaliteitscriteria. Vanaf 1 januari 2012, wanneer de landsdekkende structuur van uitvoeringsorganisaties operationeel is, worden de provincies interbestuurlijk toezichthouder. Vanaf dat moment beschikken zij vanuit deze rol over doorzettingmacht om gemeenten die na 1 januari 2012 in gebreke blijven te dwingen om taken uit het basispakket of andere taken waarvoor niet aan de kwaliteitscriteria wordt voldaan, onder te brengen bij de regionale uitvoeringsorganisaties. Per 1 januari 2012 ontstaat er dan voor wat betreft de provinciale IPPC-bedrijven en de BRZO-bedrijven voor provincies een bevoegdheid tot zowel het verlenen en handhaven van omgevingsvergunningen als tot het interbestuurlijk toezichthouderschap. Om te zorgen dat deze rollen, die in beginsel conflicterend aan elkaar zijn, toch met elkaar te verenigen zijn, zullen binnen GS de bevoegdheden worden gescheiden.

e. Decentralisatie taken naar gemeenten

Op 1 januari 2012 dient de landsdekkende structuur van uitvoeringsorganisaties operationeel te zijn. De taken die binnen de uitvoeringsorganisaties moeten worden uitgevoerd moeten dan ook aan de voorgeschreven kwaliteit voldoen. Vanaf dat moment worden de gemeenten volledig

bevoegd voor het verstrekken van de omgevingsvergunning. De gemeenten nemen per 1 januari 2012 de verantwoordelijkheid over van de provincies met betrekking tot het betrokken provinciale personeel. Dit gaat tevens gepaard met een structurele overheveling van de bijbehorende gelden uit het Provinciefonds naar het Gemeentefonds. Voor provinciale IPPC- en BRZO-bedrijven blijven provincies bevoegd gezag. Voor deze categorie vindt dan ook geen verschuiving van personeel en middelen plaats.

Overgangsfase

Voor alle niet-provinciale IPPC- en niet-BRZO-bedrijven (4900) wordt bij de inwerkingtreding van de Wabo op 1 januari 2010 een overgangsregeling getroffen; het college van B&W wordt ook voor deze inrichtingen bevoegd de omgevingsvergunning te verlenen. GS behoudt voor het milieudeel binnen de omgevingsvergunning tijdelijk een deelbevoegdheid. GS verleent daarbij aan de desbetreffende gemeente een verklaring van geen bedenkingen. Zonder het afgeven van deze verklaring door GS kan een gemeente geen omgevingsvergunning afgeven. De deelbevoegdheid heeft ook betrekking op deelnemen aan het (niet wettelijk geregelde) vooroverleg en het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning. Naast deze deelbevoegdheid heeft GS handhavingsbevoegdheid voor het milieudeel van de betreffende omgevingsvergunning. Na de volledige overdracht van de bevoegdheid op 1 januari 2012 komt de deelbevoegdheid door provincies te vervallen.

f. Financiering

Omdat de vorm van de uitvoeringsorganisaties nog niet duidelijk is, is op dit moment nog niet te meten of de kosten voor gemeenten hoger zullen worden. Wij zullen hier in het najaar met de minister over overleggen. Uitgangspunt is in eerste instantie dat de uitwerking van de principeovereenkomst niet leidt tot nieuwe taken of andere (kwaliteits)eisen dan nu al aan overheden mogen worden gesteld met het oog op een goede uitvoering van hun taken. Afgesproken is dat nader wordt bezien of deze veronderstelling klopt. Mocht de veronderstelling niet op waarheid berusten dan kunt u ervan verzekerd zijn dat de VNG hierover nader bestuurlijk overleg zal voeren. Wij zullen ons daarbij beroepen op artikel 2 van de Wet Financiële verhoudingen waarbij kosten die voortvloeien uit nieuwe taken door het Rijk dienen te worden gecompenseerd.

g. Wettelijke borging.

Wetgeving die uit deze afspraken voortvloeit zal in een wetsvoorstel zijn neerslag krijgen. Nog voor 1 januari 2010 zal dit wetsvoorstel aan de Raad van State worden voorgelegd. Tevens zal hierin worden vastgelegd dat in 2015 een eerste evaluatie van het nieuwe stelsel zal plaatsvinden.

3. Invoering Wabo per 1 januari 2010

In de principeovereenkomst is opgenomen dat alle partijen toezeggen zich tot het uiterste te zullen inspannen om de Wabo per 1-1-2010 met succes van kracht te laten worden. De VNG heeft hierbij aangegeven dat wij vasthouden aan de afspraak dat ruim voor de inwerkingtreding van de Wabo de ICT-voorziening gereed en operationeel dient te zijn. Deze voorziening is nodig om gemeenten naar behoren hun wettelijke taak te kunnen laten uitvoeren. Door VROM is aangegeven dat, als de Wabo wordt ingevoerd, het instrument compleet moet zijn, goed en stabiel functioneert en dat gemeenten en provincies voldoende hebben kunnen oefenen om bij de invoering van de Wabo een goede start te maken. Is dat niet het geval dan kan de Wabo nog niet worden ingevoerd.

4. ledenraadpleging

Het VNG-bestuur legt de principeovereenkomst met een positief advies voor aan de leden. Het bestuur is van mening dat de voorliggende principeovereenkomst recht doet aan de uitgangspunten, rol en positie van alle betrokken partijen. Daarbij wordt tegemoetgekomen aan de knelpunten uit de kabinetsreactie zoals die in december 2008 in de Tweede Kamer aan de orde zijn gesteld en welke ook door de VNG zijn erkend. Daarnaast bevat de overeenstemming de belangrijkste elementen van de VNG-visie uit maart 2009 (zie bijlage II).

Op 24 juni 2009 zal de Tweede Kamer spreken over deze voorliggende principeovereenkomst waarbij deze als kabinetsstandpunt zal worden gepresenteerd. Gezien het feit dat het Algemeen Overleg in de Tweede Kamer voor de sluitingsdatum van de ledenraadpleging is gepland, zullen wij de Kamer melden dat wij ons aan het kabinetsstandpunt committeren onder voorbehoud van de uitkomst van deze ledenraadpleging.

Voor de ledenraadpleging wordt de volgende procedure gehanteerd. Ieder lid kan slechts één reactieformulier insturen. Daarom is los van deze ledenbrief het reactieformulier aan de gemeentesecretaris verstuurd. Iedere gemeentesecretaris ontvangt daarom deze ledenbrief tweemaal. Eenmaal in de algemene verzending zonder het reactieformulier, vervolgens dezelfde ledenbrief nogmaals met reactieformulier. Omdat het proces onder groter tijdsdruk staat, is de reactietermijn beperkt. De reacties moeten uiterlijk 10 juli a.s. door de VNG zijn ontvangen.

Tot slot,

Met deze ledenbrief heeft de VNG de belangrijkste onderdelen uit de principeovereenkomst uiteengezet. Voor meer informatie of het stellen van vragen over de principeovereenkomst houden wij een telefonisch spreekuur. Naast dit telefonisch spreekuur heeft de VNG op haar website een uitgebreid dossier over dit onderwerp. Gedurende de ledenraadpleging kunt u op de homepage van www.vng.nl het dossier over de Wabo vinden.

Het telefonisch spreekuur is op vrijdag 25 juni, van 13.00 – 17.00 uur. U kunt dan bellen met 070-3738020. Vragen die niet direct beantwoord kunnen worden, zullen in een spoedprocedure worden afgehandeld en deze ontvangt u zo spoedig mogelijk per mail. De antwoorden op de vragen worden ook op de website gepubliceerd.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop followed by a series of smaller, connected strokes.

mr. R.J.J.M. Pans,
voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.